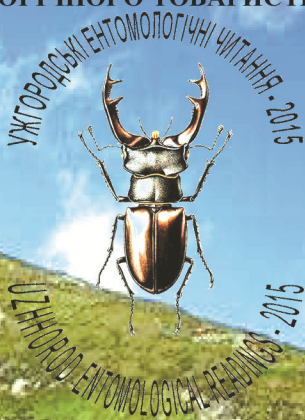

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ЕНТОМОЛОГІЇ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРИЗНОМАНІТТЯ
ЗАКАРПАТСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО
ЕНТОМОЛОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
MATERIALS OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

Ужгород – 25-27 вересня 2015
Uzhhorod – 2015, September 25-27

УДК 632

Ужгородські ентомологічні читання-2015. Збірник матеріалів 15-ої міжнародної наукової конференції «Ужгородські ентомологічні читання-2015». 25-27 вересня 2015 р. – Ужгород, 2015. – 86 с.

Uzhhorod entomological readings-2015. Proceedings of the 15th international scientific conference "Uzhhorod Entomological Readings-2015". 25-27 September 2015 – Uzhhorod, 2015. – 86 pp.

В збірнику матеріалів конференції опубліковані результати досліджень фауни, систематики, еволюції, екології, етології та прикладного значення комах. Представлено матеріали ентомологів наукових, науково-освітніх і природоохоронних закладів України, Європи, Азії та Північної Америки. Репрезентовані результати наукових досліджень розраховані на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, фахівців сільського та лісового господарства, природоохоронників та ентомологів-аматорів.

Матеріали подаються в авторській редакції

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Студеняк І.П. – проректор з наукової роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет», д.фіз.-мат.н., професор;

Рошко В.Г. – голова Закарпатського відділення ГО «УЕТ», зав. кафедри ентомології та збереження біорізноманіття УжНУ, к.б.н., доцент;

Чумак В.О. – редактор, доцент каф. ентомології та збереження біорізноманіття УжНУ, к.б.н.;

Мірутенко В.В. – доцент каф. ентомології та збереження біорізноманіття УжНУ, к.б.н.;

Друкується за рішенням Вченої ради біологічного факультету ДВНЗ «УжНУ» (протокол №1 від 23 вересня 2015 р.)

ПОПЕРЕДНІЙ АНАЛІЗ ВИДОВОГО СКЛАДУ ІМАГО ВОЛОХОКРИЛЬЦІВ (TRICHOPTERA) УГОЛЬСЬКО – ШИРОКОЛУЖАНСЬКОГО ЗАПОВІДНОГО МАСИВУ КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

К.Б. Сухомлін¹, В.О. Чумак², А.І. Омелянчук¹

1 - Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна

2 - Ужгородський національний університет, Ужгород, Україна

Волохокрильці – відносно невеликий ряд гетеротопних комах, які відіграють важливу роль у біоценозах, оскільки личинки і лялечки, а також і дорослі особини слугують кормом для різних риб і птахів. Личинки волохокрильців у прісних водоймах становлять істотну частину бентосу і можуть бути використані при біологічному аналізі води як індикаторні організми рівня забруднення. Здебільшого личинки волохокрильців є олігосапробами – мешканцями чистої води.

Матеріалом для досліджень слугували збори проведені впродовж 2011 р. в межах Угольсько-Широколужанського масиву Карпатського біосферного заповідника. Всього було проаналізовано 47 проб і досліджено 130 екземплярів імаго волохокрильців. Для збору матеріалу використовували комбіновані пастки. Пастки встановлювали на 20-ти постійних пробних площах, об'єднаних у 5 дослідних ділянок. Вони розміщувалися в межах однієї площадки на відстані мінімум 10 м одна від одної. Пастки функціонували протягом вегетаційного сезону з початку вегетації до кінця вересня. Матеріал з пасток вилучався кожні 10 днів.

На території Угольсько-Широколужанського заповідного масиву Карпатського біосферного заповідника нами зареєстровано 10 видів волохокрильців з 8 родів.

Домінантним видом в межах заповідного масиву є *Limnephilus rhombicus* (ІД – 53,3%), численним є *Potamophylax rotundipennis* (ІД – 13,4%), нечисленні (ІД – 1,4–8,3%) *Limnephilus flavicornis*, *L. griseus*, *Glyphotaelius pellucidus*, *Halesus digitatus*, *Rhyacophila nubila*, *Anabolia brevipennis*, *Ironoquia dubia*, *Grammotaulius nitidus*.

Розповсюдженням (ІП – 63,9%) видом виявився *Limnephilus rhombicus*, поширеними (ІП – 12,8–27,6%) – *Potamophylax rotundipennis* та *Limnephilus flavicornis*. Непоширеними (ІП – 6,4–8,5%) є *Limnephilus griseus*, *Halesus digitatus*, *Grammotaulius nitidus*, локальне поширення (ІП – 2,1–4,6%) мають *Ironoquia dubia*, *Anabolia brevipennis*, *Rhyacophila nubila*, *Glyphotaelius pellucidus*.

Імаго волохокрильців активно літають з квітня до середини серпня. Найвища активність льоту зареєстрована в середині квітня і триває до початку червня. Впродовж решти вегетаційного сезону імаго трапляється у невеликій кількості.

У центрі вікон на вільних від рослинності ділянках загалом трапляються 5 видів: *Limnephilus rhombicus*, *Potamophylax rotundipennis*, *Grammotaulius nitidus*, *Glyphotaelius pellucidus*, *Halesus digitatus*, серед яких два останніх види виявлено лише у цьому біотопі. У контролі під наметом лісу трапляються 6 видів: *Limnephilus rhombicus*, *L. flavicornis*, *L. griseus*, *Potamophylax rotundipennis*, *Rhyacophila nubila*, *Anabolia brevipennis*, серед яких лише у цьому біотопі відзначено 4 види. У екотоні – на межі лісу і галявин зареєстрували лише 4 види: *Limnephilus rhombicus*, *Potamophylax rotundipennis*, *Grammotaulius nitidus*, *Ironoquia dubia*, серед яких останній вид виявлено лише у цьому біотопі. Таким чином, найбільша кількість видів (60%) трапляється у лісі, а найменша (40%) – на межі лісу та вікна. Найбільша кількість особин різних видів зареєстрована у центрі вікна (50%), а найменша (22,3%) – у лісі. Із збільшенням висоти ділянок над рівнем моря зростає видовий склад, а чисельність зібраних імаго знижується. Експозиція схилу впливає на видовий склад імаго волохокрильців, 3 види (*Halesus digitatus*, *Ironoquia dubia*, *Rhyacophila nubila*) зареєстровані тільки при певній експозиції.